

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Начальник Дрогобицького надлісництва
Юрій ТКАЧУК

Програма навчання

*працівників Дрогобицького надлісництва філії
«Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси
України» з питань запобігання збору,
полюванню чи відлову рідкісних видів та видів,
що перебувають під загрозою, та їх оселищ*

Організація лісового господарства Дрогобицького надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» має своїм завданням забезпечувати ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку з урахуванням природних та економічних умов, цільового призначення, лісорослинних умов, породного складу лісів, а також функцій, які вони виконують.

Будь-який ліс має певну екологічну та соціальну цінність. Така цінність може полягати в наявності рідкісних видів, угруповань та біотопів, місць рекреації, або природних ресурсів, які використовуються місцевим населенням тощо. Там, де визнано, що така цінність має особливе значення, або є критично важливою, ліс можна визнати особливо цінним для збереження.

На території України трапляється багато видів рослин і тварин, чисельність яких з кожним роком скорочується. В будь-який період може статись так, що якийсь із видів зникне зовсім. Основні причини, через які зникають рідкісні тварини і рослини - знищення середовищ їх існування та безпосереднє знищення їх самих. Більшість зникаючих видів охороняється Червоною книгою України та Міжнародними конвенціями.

Найкращий спосіб зберегти рідкісні види тварин і рослин – зберегти середовище їхнього існування. Одним із напрямів цієї роботи полягає у виділенні на цих територіях особливо цінних ділянок лісу. Такі ділянки здатні забезпечити екологічну рівновагу у природі, компенсувати перетворення природних комплексів людиною, зберігши принаймні частину дикої природи та рідкісні види рослин і тварин на цій території. Охорона цінних природних територій - це свідчення нашого піклування про майбутні покоління.

З метою виявлення та збереження видів флори і фауни на території земель лісового фонду Філії «Львівське лісове господарство», опрацьовано перелік рідкісних і зникаючих видів, які підлягають охороні. Виявлення локацій рідкісних видів рослин, а відтак - виділення особливо цінних для збереження ділянок лісу та розробка заходів з охорони, збереження та відтворення рідкісних видів рослин і тварин у лісах здійснювали на підставі та з урахуванням вимог Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», «Про Червону книгу України», «Про мисливське господарство та полювання», «Про екологічну мережу

України », Концепції національної екологічної політики України. Основним державним документом, на основі якого ідентифікували рідкісні та зникаючі види рослин, була «Червона книга України» (2009).

Важливим питанням виявлення та моніторингу рідкісної фауни і флори у лісах Філії є навчання працівників лісової охорони методам ідентифікації рідкісних видів рослин.

Шляхи збереження рідкісних видів флори та фауни полягають в такому : • своєчасне виявлення рідкісних видів лісових тварин і рослин на основі спеціальних видів обліку тварин, анкетування лісової охорони та місцевого населення;

- визначення стану та щорічний моніторинг чисельності популяцій рідкісних видів лісової флори та фауни з метою визначення його природоохоронного статусу в лісах підприємства;

- у місцях порогового перевищення чисельності рідкісних видів тварин і рослин, або виявлення місцезнаходжень декількох рідкісних видів необхідно виділяти особливо цінні для збереження ділянки лісу з особливим статусом їх охорони та збереження;

- розробка природоохоронних програм з охорони, збереження і можливого відтворення кожного рідкісного виду флори і фауни відбувається із залученням до їх складання інженерних працівників та лісової охорони підприємства, всіх зацікавлених організацій (науковців, представників Міндовкілля, місцевих органів влади та депутатів);

- впровадження інших природоохоронних і навчально-виховних заходів, наприклад, екологічне просвітництво серед місцевого населення , у тому числі - мисливців, рибалок, грибників, школярів.

Найкращий спосіб зберегти рідкісні види тварин, та птахів - зберегти середовище їхнього існування. Одним з напрямків зробити це в умовах сучасного лісового законодавства - виділити на цих територіях особливо цінні для збереження ділянки лісу. Такі ділянки здатні забезпечити екологічну рівновагу, тобто компенсувати перетворення природних комплексів людиною, зберегти принаймні частину дикої природи та рідкісні види тварин, рослин та птахів на цій території. Охорона цінних природних територій - це свідчення нашого піклування про майбутні покоління.

**РІДКІСНІ ВИДИ ФАУНИ ТА ФЛОРИ
НА ТЕРИТОРІЇ ДРОГОБИЦЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА
ФІЛІЇ «КАРПАТСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»**

Рослини Червоної книги України на території Дрогобицького надлісництва

№ пп	Назва		Природо- охоронний статус виду (ЧКУ)	Міжна- родний статус охорони
	українська	латинська		
1	2	3	4	5
1	Гніздівка звичайна	<i>Neottia nidus-avis</i> (L.) Rich. (<i>Ophrys nidus-avis</i> L., <i>Neottia vulgaris</i> Kolb.)	Неоцінений	Додаток II CITES
2	Зозулині сльози яйцеподібні	<i>Listera ovata</i> (L.) R.Br. (<i>Ophrys ovata</i> L., <i>Neottia</i> <i>latifolia</i> Rich.)	Неоцінений	Додаток II CITES
3	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich. (<i>Orchis bifolia</i> L.)	Неоцінений	Додаток II CITES
4	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i> L.	Неоцінений	
5	Цибуля ведмежа (черемша)	<i>Allium ursinum</i> L. (<i>A.</i> <i>Ucrainicum</i> (Kleopow et Oxner) Bordz.; <i>A.</i> <i>Ursinum</i> L. subsp. <i>Ucrainicum</i> Kleopow et Oxner, <i>A. Ursinum</i> var. <i>ucrainicum</i> (Kleopow et Oxner) Soó)	Неоцінений	
6	Лунарія оживаюча	<i>Lunaria rediviva</i> L.	Неоцінений	
7	Зозульки Фукса (пальчатокорінник Фукса)	<i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) Soó (<i>Orchis</i> <i>fuchsii</i> Druce)	Неоцінений	CITES
8	Зозульки пляmistі (пальчатокорінник пляmistий)	<i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soó s.l. (<i>Orchis</i> <i>maculata</i> L.)	Вразливий	Додаток II CITES
9	Зозульки травневі (пальчатокорінник травневий)	<i>Dactylorhiza majalis</i> (Rchb.) P.F.Hunt et Summerhayes s.l. (<i>Orchis</i> <i>majalis</i> Rchb., nom. Conserv.)	Рідкісний	CITES

10	Зозульки м'ясочервоні (пальчатокорінник м'ясочервоний)	<i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Soó	Вразливий	Додаток II CITES
11	Підсніжник звичайний (п.білосніжний)	<i>Galanthus nivalis</i> L.	Неоцінений	
12	Билинець довгорогий	<i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R.Br. (<i>Orchis conopsea</i> L.; incl. <i>G. alpina</i> (Turcz. ex Rchb.f.) Czer., <i>G. conopsea</i> (L.) R.Br. subsp. <i>alpina</i> (Turcz. ex Rchb.f.) Janchen ex Soó)	Вразливий	Додаток II CITES
13	Білоцвіт весняний	<i>Leucojum vernum</i> L.	Неоцінений	
14	Коручка темно- червона	<i>Epipactis atrorubens</i> (Hoffm. Ex Bernh.) Besser	Вразливий	Додаток II CITES
15	Беладонна звичайна	<i>Atropa belladonna</i> L.	Вразливий	
16	Тис ягідний	<i>Taxus baccata</i> L.	Вразливий	
17	Бузок угорський	<i>Syringa josikaea</i> J.Jacq. ex Rchb.	Вразливий	

Тварини Червоної книги України та міжнародних охоронних списків
на території Дрогобицького надлісництва

№ пп	Назва		Природоохоронний статус виду (ЧКУ)
	українська	латинська	
1	Лелека чорний	<i>Ciconia nigra</i> (Linnaeus, 1758)	Рідкісний
2	Сова довгохвоста	<i>Strix uralensis</i> Pallas, 1771	Недостатньо відомий
3	Підорлик малий	<i>Aquila pomarina</i> Brehm, 1831	Рідкісний
4	Мідянка звичайна	<i>Coronella austriaca</i> Laurenti, 1768	Вразливий
5	Ящірка зелена	<i>Lacerta viridis</i> Laurenti, 1768	Вразливий
6	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i> (Linnaeus, 1758)	Вразливий

7	Тритон карпатський	<i>Lissotriton montandoni</i> (Boulenger, 1880)	Вразливий
8	Рись звичайна	<i>Lynx lynx</i> (Linnaeus, 1758)	Рідкісний
9	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i> (Linnaeus, 1758)	Неоцінений
10	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i> Schreber, 1777	Вразливий
11	Борсук європейський	<i>Meles meles</i> (Linnaeus, 1758)	Виключений з 2009 р.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПРОЦЕДУРНІ ЗАСАДИ ОХОРОНИ І ЗБЕРЕЖЕННЯ РІДКІСНИХ ВИДІВ ФАУНИ І ФЛОРИ

Головні негативні фактори і загрози у місцях проживання рідкісних видів тварин

Головні загрози для популяцій хребетних тварин у лісах підприємства можна поділити на дві основні групи: 1) безпосередні фактори впливу (переважно, пряме винищення або турбування); 2) опосередковані фактори (вплив на середовище існування та кормову базу).

Опосередковані фактори впливу також переважно пов'язані з господарською та іншими видами діяльності людини. Основним з них є порушення їх середовища існування, що призводить до втрати оселищ, а також впливу на хребетних та інші компоненти лісових екосистем.

Для водолюбних видів негативний комплекс факторів включає діяльність, що впливає на стан водойм і кормової бази тварин. До них можна віднести наступні потенційні негативні фактори: осушувальна меліорація, забруднення води, трансформація берегів і прибережної рослинності в результаті зарегулювання русел річок, вирубування деревної та чагарникової рослинності в долинах річок, інтенсифікація режиму землекористування. Активна експлуатація та трансформація водойм шляхом побудови гідротехнічних споруд (дамб тощо) погіршує умови існування, створює перешкоди для вільного пересування та міграцій водних і коловодних тварин і впливає на їх життєвий цикл.

Одним з найважливіших опосередкованих факторів негативного впливу на лісові види тварин є вирубування природних деревостанів, що призводить до втрати життєво важливих біотопів окремих видів і порушення стану їх популяцій, а також зменшення площ і фрагментації світлих старих деревостанів, вирубування дуплистих дерев, створення хвойних монокультур, турбування внаслідок нерегульованої рекреації.

Отже, основними факторами, що можуть істотно впливати на популяції рідкісної аборигенної фауни території надлісництва, є такі:

- деградація, знищення або фрагментація природних оселищ тварин;
- екологічно незбалансоване, надмірне використання супутніх природних ресурсів;
- незаконне добування (браконьєрство); — поширення адвентивних видів-вселенців;
- низький рівень екологічної свідомості населення;
- низький рівень фінансового й матеріального-технічного забезпечення лісового господарства та природоохоронних служб.

Основні фактори загрози для абсолютної більшості рідкісних і зникаючих видів безхребетних тварин пов'язані з руйнуванням їхніх оселищ унаслідок як господарської діяльності, так і зміни її режиму. В умовах підприємства це такі головні фактори:

- вирубування природних лісів, зміни їх просторової структури і породного складу;
- заростання відкритих біотопів деревами і чагарниками (внаслідок штучного залісення або спонтанної демутації);
- фрагментація оселищ та ізоляція локальних популяцій видів;
- лісогосподарські заходи (санітарні рубання, рубання догляду, усування мертвої деревини);
- інтенсивна експлуатація трав'яних екосистем (надмірне випасання, часте викошування);
- хімічне та органічне забруднення водойм.

Поряд із цим, для багатьох рідкісних видів, що потенційно можуть проживати в лісах Дрогобицького надлісництва, фактори загрози залишаються нез'ясованими, що потребує подальших досліджень,

виявлення локалітетів рідкісних видів тварин і моніторингу стану їх популяцій. Фактори загрози також повинні бути диференційовані залежно від соціологічної групи, до якої належить той чи інший вид.

Заходи щодо збереження рідкісних видів судинних рослин

Оскільки рослини відносно певної території є майже нерухомими об'єктами, їх збереження характеризується певною специфікою, що впливає з переліку головних негативних чинників, які впливають на їх популяції. До таких чинників належать:

1. Рубки у лісах, особливо суцільнолісосічні. Менший вплив мають поступові рубки та рубки догляду. Головними негативними факторами при цьому виступають: надмірне освітлення ґрунту, зміна мікрокліматичних характеристик, порушення лісової підстилки та ґрунту у результаті трелювання дерев, ущільнення ґрунту технікою.

2. Рекреація. Пряме знищення рослин, особливо красивоквітучих (підсніжник, орхідеї); збір лікарської сировини, витоптування ділянок рослинності, ущільнення верхніх шарів ґрунту.

3. Випасання худоби у лісах.

4. Переорювання ґрунту.

5. Підсушення або підтоплення лісових ділянок, зміна гідрологічного режиму території. Може бути антропогенного походження (меліоративні канали), або природного.

6. Лісові пожежі та весняне випалювання сухої трави.

Наведений вище перелік негативних чинників впливу на популяції рослин дає змогу зробити висновок, що збереження популяцій рідкісних видів судинних рослин можливе лише за умови елімінації всіх цих факторів або, принаймні, зменшення їх впливу до прийняттого рівня, який би дозволяв існувати цим популяціям.

З усього переліку найбільший вплив на популяції рідкісних видів рослин мають рубки у лісах. За виключно гострої необхідності у місцях виявлення популяцій рідкісних видів їх дозволяється проводити взимку, по сніжному покриву. Для збереження комплексу рідкісних видів рослин у заказниках рекомендується виділити ОЦЗЛ та проводити їх моніторинг.

Режим територій та охорона особливо цінних для збереження ділянок лісу На території ОЦЗЛ забороняється діяльність, що суперечить її цільовому призначенню і загрожує збереженню охороняемого виду чи природного комплексу:

- меліоративні та будь-які інші роботи, що можуть привести до зміни гідрологічного режиму території ОЦЗЛ;
- геологорозвідувальні, підривні роботи, розробка всіх видів корисних копалин, будь-яке порушення ґрунтового покриву;
- знищення та зміна видового складу рослинності без відповідних обґрунтувань наукових закладів;
- збір рідкісних та занесених до Червоної книги України видів рослин, і тварин;
- використання хімічних речовин для боротьби із шкідниками та хворобами рослин;
- зберігання на території ОЦЗЛ (та в 2-х кілометровій зоні навкруги) всіх видів пестицидів та агрохімікатів;
- знищення та відлов всіх видів тварин, розорення гнізд;
- розорювання земель;
- будь-яке засмічення та забруднення території ОЦЗЛ та його водних об'єктів, порушення їх гідрологічного режиму, забір води для різних цілей;
- всі види діяльності, що можуть привести до погіршення кормової бази тварин та умов їх існування;
- мисливство, за виключенням регулювання чисельності окремих видів тварин, як таких, що загрожують існуванню видів, що охороняються;
- перебування на території ОЦЗЛ з мисливськими собаками;
- відвідування території ОЦЗЛ в період розмноження тварин та вигодовлі молоді (з травня до липня);
- знаходження на території ОЦЗЛ з усіма видами вогнепальної зброї та знаряддями лову тварин;
- промислове та аматорське рибальство, крім спеціально відведених місць та обумовлених строків;
- організація таборів, місць відпочинку, стоянок автотранспорту, розведення вогнищ;

- будь-яке порушення природного стану водойм: поглиблення русел, зміна структури та конфігурації берегової лінії, інше; порушення режиму водоохоронних зон та прибережних смуг;
- забір води в межах ОЦЗЛ для потреб промислових та сільськогосподарських підприємств, комунальних потреб, орошення;
- скид у водойми неочищених стічних вод підприємств, відходів виробництва - миття машин, прання;
- прохід та проїзд автотранспорту через територію ОЦЗЛ поза межами доріг, стежок;
- надання земельних ділянок під забудову та будь-яке будівництво, не пов'язане з охороною території ОЦЗЛ;
- інтродукція нових видів рослин та тварин (без відповідних узгоджень у встановленому порядку, обґрунтувань наукових закладів);
- інші види робіт, що можуть привести до порушення природних зв'язків та природних процесів, втрати наукової, господарської, естетичної цінності природного комплексу ОЦЗЛ;
- самочинна зміна меж та заповідного режиму ОЦЗЛ.

Господарська та інша діяльність, що не суперечить діяльності і завданням ОЦЗЛ проводиться з додержанням загальних вимог-щодо охорони навколишнього природного середовища, а також дозволяється:

- організація систематичних спостережень за станом природного комплексу;
- проведення комплексних досліджень з метою розробки основ його збереження та ефективного використання;
- проведення екологічної освітньо-виховної роботи;
- підтримання загального екологічного балансу.

Всі види природокористування, що проводяться на території ОЦЗЛ здійснюються за дозволами Дрогобицького надлісництва філії «Карпатський лісовий лфс» в межах лімітів, затверджених в установленому порядку.

Юридичні і фізичні особи зобов'язані в установленому порядку відшкодувати шкоду, заподіяну порушенням режиму території ОЦЗЛ.

Загальні положення щодо ведення лісового господарства в особливо цінних для збереження лісах.

Планування та проведення господарських заходів в особливо цінних для збереження лісах здійснюються згідно з чинною законодавчо-нормативною базою ведення лісового господарства в Україні.

Основним завданням, що вирішується під час планування та проведення господарських заходів в особливо цінних для збереження лісах є охорона, підтримання та поліпшення екологічних і соціальних цінностей, визначених вище, та запобігання можливим негативним змінам у цих лісах.

Встановлюються певні обмеження на проведення господарських заходів, які виконуються за умови, що їх проведення не призведе до негативних чи незворотних змін стану особливо цінних для збереження лісів. Забороняється будь-яка діяльність, яка призводить або може призвести до погіршення стану довкілля та зниження встановленої цінності цих територій.

Доцільність проведення будь-яких господарських заходів, їх обсяги, черговість і повторюваність визначені за участі громад, громадських організацій та зацікавлених сторін на основі матеріалів базового та безперервного лісовпорядкування, наукових рекомендацій, результатів моніторингу, що проводиться в таких лісах тощо.

Особливостями проведення лісогосподарських заходів в особливо цінних для збереження лісах Дрогобицького надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» має бути:

1. Поступовий перехід на систему наближеного до природи лісівництва. Наближене до природи лісівництво — система організації і ведення лісового господарства, за якої досягається безперервне відновлення і формування лісостанів, максимально подібних за структурою і генезисом до природних. Для наближеного до природи ведення лісового господарства визначальними є наступні принципи:

- безперервне існування лісового покриву;
- збереження біотичного різноманіття;
- відтворення структури природних різновікових лісів;
- постійне підтримування стійкості деревостанів;
- вирубування деревини в обсязі річного приросту;

- постійна стабільність водоохоронних, захисних, кліматорегулюючих, санітарно-гігієнічних, оздоровчих та інших корисних властивостей лісів;
- збереження ґрунтового покриву;
- природоохоронні технології заготівлі деревини.

Наближене до природних скосистем ведення лісового господарства максимально враховує екологічні умови місцезростання і генезу природних лісових біогеоценозів. Воно передбачає, на підставі моделювання природних процесів, проведення такої системи заходів, яка посилює стійкість деревостанів і їх багатофункціональну роль за мінімально доцільного і необхідного втручання в ліс. Технологія створення і формування деревостанів базується на вирощуванні цільових насаджень залежно від мети господарювання, кліматичних і ґрунтово-гідрологічних умов, біології і екології порід. При цьому застосовуються різні, але якомога ближчі до природного лісу, диференційовані підходи до планування ведення лісового господарства. Ці підходи можуть бути реалізовані на практиці за відповідної системи господарювання, перш за все - вибіркової.

2. Методи та способи проведення рубок догляду мають забезпечувати мінімальне порушення лісового середовища й дерев, що залишаються, тому інтенсивність рубок догляду за лісом може бути зниженою від нормативних показників на 35-50%, а повторюваність прийомів рубок догляду залежить від насадження. Рубки догляду поєднуються з іншими заходами: огорожуванням місць росту цінних деревних, чагарникових і трав'яних видів, садінням підліску або його видаленням, створенням піднаметових культур тощо. Під час проведення рубок догляду формується другий ярус, зберігається природне та штучне (піднаметові лісові культури) поновлення цінних видів, особливо коли йому загрожує небезпека витіснення іншими видами.

3. Основними господарськими заходами, що можуть здійснюватися в ОЦЗЛ є: заходи щодо запобігання антропогенним змінам лісових екосистем (зокрема, відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, видів рослин і тварин, які зникають тощо); рубки догляду; вибіркові санітарні рубки; ліквідація захаращеності як окремий захід; протипожежні заходи; сприяння природному поновленню; створення часткових і піднаметових культур тощо.

Організація проведення господарських заходів в ОЦЗЛ має такі особливості: проведення головним чином в осінньо-зимовий період; нижча інтенсивність заготівлі деревини; відсутність строго регламентованого

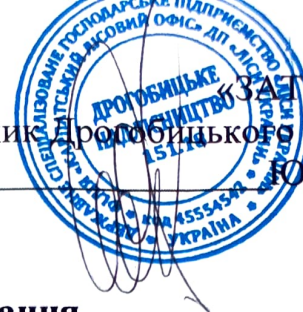
періоду повторюваності; застосування природо-зберігаючих технологій, малогабаритної техніки, ручних механізованих агрегатів, гужового транспорту; максимальне збереження наземного покриву, у тому числі й підстилки.

Моніторинг особливо цінних для збереження лісів

Моніторинг високоцінних для збереження лісів проводиться на підприємстві щорічно за спеціальною програмою, яка розробляється для наявних на території лісгосподарського підприємства ОЦЗЛ спеціалістами підприємства за участі всіх зацікавлених сторін.

В ході моніторингу оцінюється ефективність заходів із збереження або поліпшення ознак таких лісів та їх стан. Моніторинг проводить само підприємство або у співробітництві з державними органами, відповідальними за охорону навколишнього природного середовища, науково-дослідними установами, громадськими природоохоронними організаціями в співробітництві з підприємством.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Начальник Дрогобицького надлісництва
Юрій ТКАЧУК

**Програма навчання
працівників Дрогобицького надлісництва філії «Карпатський
лісовий офіс» з лісової сертифікації відповідно до
Принципів і Критеріїв FSC®**

Ця програма розроблена на виконання Наказу №272/39.2.2 від 12.02.2025р. Щодо розроблення програми навчань з лісової сертифікації та їх проведення по Дрогобицькому надлісництву та щодо дотримання Принципів і Критеріїв FSC® (FSC-C171364) у Дрогобицькому надлісництві філії «Карпатський лісовий офіс».

1. Суть та значення лісової сертифікації, зміст Принципів і Критеріїв.

Лісова сертифікація – оцінка відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку. Метою лісової сертифікації є забезпечення економічно, екологічно і соціально збалансованого ведення лісового господарства шляхом виконання відповідних загальновизнаних і таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

Екологічно збалансоване і відповідальне ведення лісового господарства забезпечує заготівлю лісоматеріалів та іншої лісової продукції при одночасному збереженні біорізноманіття та продуктивності лісів, природних екологічних процесів.

Соціально орієнтоване ведення лісового господарства сприяє зростанню добробуту місцевого населення і суспільства в цілому, а також стимулює місцеве населення зберігати лісові ресурси.

Економічно життєздатне використання лісових ресурсів означає, що лісове господарство і лісокористування організовані й управляються таким чином, щоб бути прибутковими, проте не за рахунок виснаження лісових ресурсів і природних екосистем.

Сертифікація ведення лісового господарства (або лісова сертифікація) - це відносно новий процес, який швидко розвивається і стрімко змінює звичний вигляд світової торгівлі лісоматеріалами. Якщо раніше при укладанні контрактів на постачання лісопродукції покупців цікавили якість, строки постачання та ціна, то тепер до цих вимог додається ще й вимога екологічної сертифікації.

- Наявність сертифікованої продукції поліпшує доступ на екологічно чутливі ринки.
- Пропозиції на постачання сертифікованої продукції зазвичай надходять від найбільш солідних компаній, тому вони більш довготермінові та стабільні.
- Сертифікація істотно поліпшує імідж підприємства та полегшує маркетинг його продукції.
- Сертифікована продукція зазвичай має більшу ціну отже підвищує прибуток.

Крім цього сертифікація сприяє модернізації виробничого процесу, підвищенню ефективності системи охорони праці та техніки безпеки на робочих місцях, підвищенню професійної відповідальності персоналу, забезпеченню сталості користування лісовими ресурсами, тощо.

Практично в усьому світі вкладення грошей в сертифікацію окупається і є корисним, як для бізнесу, так і для персоналу самого лісогосподарського підприємства.

Сертифікація є добровільним процесом і проводиться лише за умови бажання і готовності постійного лісокористувача засвідчити документально стале ведення лісового господарства і лісокористування на підприємстві.

Сертифікація проводиться спеціально акредитованими аудиторськими компаніями шляхом проведення попереднього, основного, планових та позапланових аудитів на підставі контракту.

Сертифікаційні аудити проводяться за спеціальною програмою, яка включає зустрічі з персоналом підприємства, представниками місцевого населення та неурядових екологічних організацій, вивчення плану ведення лісового господарства, перевірка отриманої інформації з реаліями під час вибіркового натурного обстеження місць проведення лісогосподарських операцій та інші процедури.

В результаті основного сертифікаційного аудиту приймається рішення або про присудження письмового свідчення сталого ведення лісового господарства на підприємстві або про необхідність виправлення помічених під час аудиту невідповідностей з Принципами і Критеріями FSC. В останньому випадку дається час на виправлення невідповідностей, після чого процедура повторюється знову. Після видачі сертифіката аудиторська компанія щорічно проводить контрольне обстеження і продовжує (або призупиняє) дію сертифіката.

2. Виявлення рідкісних видів, їх охорона і моніторинг

Вимоги Принципів FSC., вимагають виявляти і охороняти на території підприємства всі рідкісні та зникаючі види флори і фауни, тобто перевищують вимоги національного законодавства.

Встановлені місцеперебування рідкісних видів флори та фауни мають бути нанесені на карти (або плани) лісгоспу (лісництва).

Наявність на території підприємства рідкісних і зникаючих видів флори і фауни, а також рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, слід враховувати при плануванні і виконанні будь-яких лісгосподарських і природоохоронних заходів.

При складанні технологічних карт виконання лісгосподарських заходів місцеперебування рідкісних видів флори та фауни або рослинних угруповань слід заносити до технологічних схем, щоб при проведенні заходу не порушити природний режим їх існування. В розділ технологічної карти, де описано природоохоронні аспекти проведення заходу, робиться відповідний запис про заходи, які слід вжити для охорони таких видів або угруповань.

Підприємство повинно щорічно проводити моніторинг виявлених рідкісних і зникаючих видів флори і фауни та рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України. Для цього заповнюється наведена нижче таблиця.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ

виявлених на території Державного підприємства «Дрогобицьке лісове господарство» рідкісних і зникаючих видів флори і фауни та рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України. Рік проведення моніторингу – 20__р.

Місцезнаходження: лісництво, квартал, виділ	Назва виду чи рослинного угруповання	Об'єкт, що охороняється (популяція, місце гніздування, нора тощо)	Стан об'єкту (наявність заселених нір, гніздівель, орієнтовна площа угруповань або популяцій рослин)	Зміни у порівнянні з минулим роком та причини таких змін

3. Охорона праці і техніка безпеки.

Вимоги FSC щодо охорони праці та техніки безпеки перевищують вимоги національної нормативно-законодавчої бази.

Зокрема робітники, що працюють на заготівлі лісу, мають використовувати такі засоби індивідуального захисту: каску із захистом вух та очей, одяг зі спеціального матеріалу, який неможливо прорізати бензопилою, спеціальні рукавиці та взуття з металевими вставками.

Техніка, що працює в лісі, і транспортні засоби, що здійснюють перевезення людей і вантажів, мають бути споряджені вогнегасниками і аптечками першої допомоги, термін дії яких ще не вичерпаний. Підприємство має забезпечити засобами захисту всіх робітників, які працюють на небезпечному транспорті або з небезпечним обладнанням

та/або у шкідливих умовах. Зокрема, в шумних умовах праці (при роботі з бензопилою або на верстатах в деревообробному цеху) робітники мають працювати в захисних навушниках, на вантажно-розвантажувальних роботах – в захисних касках

4. Особливості відведення лісосік та проведення рубок

Вимоги FSC до практики проведення лісогосподарських заходів базуються на забезпеченні екологічної та соціальної безпеки. При веденні лісового господарства слід всіляко намагатися:

- обмежити застосування суцільно-лісосічних рубок, а також площі лісосік таких рубок;
- відновлювати ліси шляхом природного поновлення;
- застосовувати аборигенні види дерев і чагарників;
- зберігати під час проведення рубок цінні та рідкісні дерева і чагарники, насінники і плюсові дерева, а також важливі для збереження біорізноманіття елементи насаджень – сухостій, повалені, фаутні, поодинокі старовікові дерева тощо;
- обмежити спалювання порубкових решток, залишати їх для перегнивання (цілими або подрібненими спеціальним устаткуванням).

При суцільних рубках слід залишати та охороняти не менш як 10 дерев І ярусу на 1 га (серед яких цінні та рідкісні дерева, насінники і плюсові дерева), цінні та рідкісні чагарники.

При будь-яких видах рубок слід залишати у непорушеному стані:

- окремі елементи насаджень, які є важливими для збереження біорізноманіття (сухостій, повалені, фаутні, дуплясті, поодинокі старовікові дерева тощо);
- ділянки чутливі до водної та вітрової ерозії;
- заболочені ділянки, водні об'єкти;
- куртини підросту.

Такі дерева, елементи насаджень та ділянки забороняється рубати, про що робиться відповідний запис в технологічній карті, а їх місце розташування наноситься на схему розробки лісосіки.

5. Особливості зберігання ПММ на лісосіках

Обладнання місць заправки бензопил, поводження у випадках протікання мастила чи пального в техніки, що працює у лісі, збору і утилізації відходів в містах проведення робіт

Велика увага приділяється поводженню з пально-мастильними матеріалами. Зокрема вимагається, щоб пально-мастильні матеріали зберігалися у спеціальних ящиках, заправка бензопил відбувалася у

спеціальних місцях, на непроникному покритті (наприклад, товстому поліетилені), щоб унеможливити потрапляння пального або мастила до ґрунту. Техніка, що працює в лісі, не повинна мати протікань масла та пального. Якщо таке протікання трапляється, мастило або пальне слід зібрати з ґрунту за допомогою абсорбенту (тирси), мішечок з якою має бути на кожній одиниці техніки, що працює в лісі. Використаний абсорбент слід зібрати і вивезти з лісової території та утилізувати в екологічно безпечний спосіб (спалити поза межами лісової території).

Те саме стосується промислових та побутових відходів, що утворюються під час виконання лісогосподарських заходів. Їх слід збирати і зберігати в контейнерах, встановлених в спеціальних місцях, а після завершення робіт видалити з лісу екологічно прийнятним способом.